

5. Suhova L. V. Perevodchik. Vvedenie v professiyu: kognitivnyiy i kommunikativnyiy trening, samoregulyatsiya : ucheb. Posobie po formirovaniyu prof. vazhnyih kachestv ustnogo perevodchika / L. V. Suhova. – Samara : Samar. gumanit. akad., 2003. – 41 p.
6. Ushinskiy K. Pedagogicheskie sochineniya : v 6 t. / redkol. : M. I. Kondakov (gl. red.) i dr.; APN SSSR. – M. : Pedagogika, 1988– . – Т. 2. – 1988. – 492, [2] p., [4] l. il.
7. Yunusova A. A. Metodicheskaya sistema podgotovki studentov po spetsialnosti „perevodchik” v sovremennoy yazykovoy situatsii v Tadzhikistane : avtoref. dis. nasoisk. uchen. step. kand. ped. nauk :spets. 13.00.02 „Teoriya i metodika obucheniya i vospitaniya „Obschaya pedagogika, istoriya pedagogiki i obrazovaniya”/ A. A. Yunusova. – M., 2011. – 21 p.
8. Rubrecht Brian G. Knowing Before Learning: Ten concepts students should understand prior to enrolling in a university translation or interpretation class [Electronic resource] / Brian G. Rubrecht // Translation Journal. – 2005. – Vol. 9. – No. 2. – Access mode : <http://translationjournal.net/journal//32edu.htm>. – Date of treatment: 13.10.10
9. Wilkins J. An essay towards a real character and a philosophical language / John Wilkins. – Bristol : Thoemmes, 2002. – 638 p.

УДК 378.147:81:37.014.6

ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ ЗАСАДИ ОРГАНІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СТУДЕНТІВ

Овсяннікова В.В., к.психол.н., доцент

Запорізький національний університет, вул. Жуковського, 66, Запоріжжя, Україна

pedpsy@yandex.ru

У статті проведено теоретичний аналіз поняття «навчальна діяльність». Навчальна діяльність студентів є свідомим цілеспрямованим процесом формування системи знань і системи умінь, професійно значущих якостей стосовно зовнішніх соціальних вимог. Серед найбільш важливих психологічних особливостей, урахування яких значною мірою визначає успіх навчально-виховної роботи у ВНЗ, автор виділяє психологічну спрямованість особистості студента та пізнавальні психічні процеси. У статті зазначається, що складність навчальної праці обумовлюється тим, що обсяг і зміст навчальної інформації, які повинні опанувати студенти, безперервно збільшуються, у той час, як строки навчання залишаються незмінними.

Ключові слова: навчальна діяльність, студентство, спрямованість, навченість.

ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГИЧЕСКИЕ ОСНОВЫ ОРГАНИЗАЦИИ УЧЕБНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ СТУДЕНТОВ

Овсянникова В.В.

Запорожский национальный университет, ул. Жуковского, 66, Запорожье, Украина

pedpsy@yandex.ru

В статье проведен теоретический анализ понятия «учебная деятельность». Учебная деятельность студентов является сознательным целенаправленным процессом формирования системы знаний и умений, профессионально значимых качеств в отношении внешних социальных требований. Среди наиболее важных психологических особенностей, учет которых в значительной мере определяет успех учебно-воспитательной работы в вузах, автор выделяет психологическую направленность личности студента и познавательные психические процессы. В статье отмечается, что сложность учебной работы обуславливается тем, что объем и содержание учебной информации, которыми должны овладеть студенты, непрерывно увеличиваются, в то время, как сроки обучения остаются неизменными.

Ключевые слова: учебная деятельность, студенчество, направленность, обученность.

PSYCHO-PEDAGOGICAL BASES OF THE ORGANIZATION OF STUDENTS' LEARNING ACTIVITY

Ovsannikova V.V.

Zaporizhzhya National University, Zhukovskogo str., 66, Zaporizhzhya, Ukraine

pedpsy@yandex.ru

The article deals of the theoretical analysis of the concept of "learning activity". It is determined that the term " learning activity" is rather ambiguous. Being the kind of mental work, it is educational in nature and different from any other activity of specific goals and objectives, the content of the external and internal conditions, the facilities and difficulties, the peculiarities of psychological processes, specific leadership and management. The author examines learning activities as the main form of students' activity which aims at changing oneself as a subject of cognition. Students' learning activity is a conscious purposeful process of formation of system of knowledge, skills, professionally significant qualities. Learning activity has an external structure that consists of such major components as motivation; learning tasks in certain situations in a different form of tasks; training acts; operations. The article describes the psychological and pedagogical basis of the students' learning activity. The author highlights the student's psychological orientation and cognitive mental processes is the most important and determinants the success in educational work. The most important characteristic of a student as a subject of learning activity is its learning ability, which is based at a combination of properties of intelligence, such as generality, awareness, flexibility, resilience, independence of thinking. The article notes that the complexity of academic work is due to the fact that the scope and content of the educational information that should be taught to students, continuously increase, while the training time remains unchanged. All this encourages to search for the new and better ways of organizing the learning and clearer management of learning activity of students. Thus it turns out that the students' learning activity requires a deeply thoughtful, scientifically-based methods of its organization.

Key words: learning activity, students, orientation of learning ability.

Сучасна людська діяльність надзвичайно різноманітна. Це і праця, спрямована на створення матеріальних цінностей, і виховання, і навчання, і науково-дослідна діяльність тощо. Особливе місце в цьому переліку займає розумова праця (розумова діяльність).

Перший крок у розкритті наукових основ розумової праці зробив І. Сеченов. Він уперше підійшов до розуміння поведінки людини, розгляду її праці, у тому числі і розумової, як системи рефлексів. Головний акцент учений робив на виявлення природно-наукового походження усієї довільної, свідомо контрольованої діяльності людини.

Психологи розрізняють три види діяльності: гру, вчення, працю. Навчальна праця – це специфічний вид діяльності, пов'язаний з процесом надбання нових знань, умінь і навичок або зміни старих.

У рамках загальної теорії навчання, основи якої були закладені Л. Виготським, В. Галузінським, В. Давидовим, Д. Ельконіним, Я. Коменським, А. Макаренко, І. Песталоцці, К. Ушинським, сформувалася теорія навчальної діяльності. Актуальність поставлених цією теорією проблем поширюється не лише на школу, стосовно якої вона і була сформульована, але і, що не менш важливо, на навчання у ВНЗ, діяльність студентів. Вивченню різних аспектів навчальної діяльності студентів присвячені праці багатьох відомих педагогів і психологів: А. Алексюка, С. Архангельського, В. Вергасова, С. Зінов'єва, В. Ляудіса та ін.

Метою статті є розкриття психолого-педагогічних основ організації навчальної діяльності студентів.

Поняття «навчальна діяльність» досить неоднозначне. У роботах Д. Ельконіна, В. Давидова, А. Маркової поняття «навчальна діяльність» наповнюється власне діяльнісним змістом і сенсом та співвідноситься з особливим відповідальним ставленням суб'єкта до предмета навчання упродовж усього процесу.

Слід звернути увагу, що в цьому трактуванні «навчальна діяльність» розуміється ширше, ніж тип (вид) діяльності, оскільки поширюється на усі вікові категорії, зокрема на студентство. Навчальна діяльність у цьому сенсі – діяльність суб'єкта з опанування узагальнених способів навчальних дій і саморозвитку в процесі вирішення навчальних завдань, спеціально поставлених викладачем, на основі зовнішнього контролю й оцінки, що переходять у самоконтроль і самооцінку [5, с. 187].

Згідно з Д. Ельконіним, «навчальна діяльність – це діяльність, що має своїм змістом опанування узагальнених способів дій у сфері наукових понять, ... таку діяльність повинні спонукати адекватні мотиви. Ними можуть бути ... мотиви опанування узагальненими способами дій, або іншими словами, мотиви власного зростання, власного вдосконалення» [6, с. 245].

Із сказаного можна зробити висновок, що на відміну від праці взагалі, навчальна діяльність не відноситься до сфери матеріального виробництва. Будучи різновидом розумової праці, вона носить навчально-виховний характер і відрізняється від будь-якої іншої діяльності специфічними цілями і завданнями, змістом зовнішніх і внутрішніх умов, засобами і труднощами, особливостями перебігу психологічних процесів, своєрідністю керівництва і управління.

Вітчизняна педагогіка вищої школи, керуючись вченням про перетворюючу роль праці, виходить з того, що навчальна діяльність не залишається нейтральним процесом. Вона, як і будь-яка інша праця, чинить перетворюючий вплив не лише на соціальне середовище, але і на тих, які самі навчаються. Розвиваючи цю думку, конкретизуючи її, сучасні педагоги і психологи (Б. Ананьєв, І. Бєх, І. Бартенєва, Н. Гузій, А. Кузьмінський, О. Мороз, М. Фіцула та ін.) у своїх дослідженнях доходять висновку про те, що навчальна праця впливає на розвиток свідомості, пізнавальних здібностей і психіки загалом.

У літературі виділяються три основні характеристики навчальної діяльності, що відрізняють її від інших форм навчання: 1) вона спрямована на опанування навчального матеріалу і вирішення навчальних завдань; 2) у ній освоюються загальні способи дій і наукові поняття; 3) загальним способом дії передують вирішення завдань [1, с. 24]. І. Зимня до цих трьох ознак додає ще дві: навчальна діяльність веде до змін у самому суб'єкті; навчальна діяльність змінює психічні властивості і поведінку того, хто навчається [3, с. 54].

Що стосується діяльнісних характеристик навчальної діяльності, то передусім слід підкреслити, услід за Д. Ельконіним, її громадський характер: за змістом, оскільки вона спрямована на засвоєння усіх багатств культури і науки, накопичених людством; за сенсом, бо вона суспільно значуща і оцінюють її суспільно; за формою, оскільки вона відповідає суспільно виробленим нормам навчання і протікає в спеціальних установах, наприклад, у школах, коледжах, інститутах. Як будь-яка інша, навчальна діяльність характеризується суб'єктивністю, активністю, предметністю, цілеспрямованістю, усвідомленістю, має певну структуру і зміст [6].

Аналіз змісту навчальної діяльності починається з визначення її предмета, тобто того, на що вона спрямована: у цьому випадку - на засвоєння знань, опанування узагальненими способами дій, відпрацювання прийомів і способів дій, їх програм, алгоритмів, у процесі чого розвивається той, хто навчається. Це і є її предметом або змістом.

Згідно з Д. Ельконіним, навчальна діяльність не тотожна засвоєнню – вона є її основним змістом і визначається будовою і рівнем її розвитку, в яку засвоєння включене. У той же час навчальна діяльність спрямована на зміну самого суб'єкта, засвоєння ж опосередковує суб'єктні зміни і в інтелектуальному, і в особистому планах, що також входить у предмет навчальної діяльності [6].

Засоби навчальної діяльності, за допомогою яких вона здійснюється, слід розглядати в трьох планах. По-перше – це інтелектуальні дії, які лежать в основі пізнавальної та дослідницької функцій навчальної діяльності: аналіз, синтез, узагальнення, класифікація та ін., без яких жодна розумова діяльність неможлива. По-друге – це знакові, мовні, вербальні засоби, у формі яких засвоюється знання, рефлексується і відтворюється індивідуальний досвід. По-третє – це фонові знання, за допомогою включення до яких нових знань структурується індивідуальний досвід, тезаурус того, хто навчається.

Навчальна діяльність має зовнішню структуру, що складається з таких основних компонентів, як мотивація; навчальні завдання в певних ситуаціях у різних формах завдань; навчальні дії; операції. Кожному з компонентів структури цієї діяльності властиві свої

особливості. У той же час, будучи за природою інтелектуальною діяльністю, навчальна діяльність характеризується тією ж будовою, що і будь-який інший інтелектуальний акт, а саме: наявністю мотиву, плану (задуму, програми), виконанням (реалізацією) і контролем.

Як зазначають М. Дьяченко та Л. Кандибович, навчальна діяльність є системою органічно пов'язаних одна з одною дій. Дія – це структурна одиниця діяльності, яка визначається напрямом на досягнення мети [2, с. 73].

У педагогічній літературі відзначається, що засвоєння навчальних дій може мати різні рівні, основними з яких є репродуктивний і продуктивний. На репродуктивному рівні студент виконує і оцінює дії виконані за інструкцією, або за зразком, у дещо зміненій ситуації здійснює вибір типових способів методом проб і помилок і тощо. На продуктивному рівні студент самостійно ставить завдання на основі співвідношення умов у новій ситуації, розчленовує їх на окремі, шукає нові і нестандартні способи вирішення та ін.

Що стосується психологічних особливостей людини студентського віку, то слід зазначити, що студентський вік – особливий період у житті людини в силу того, що за загальним змістом й за основними закономірностями вік від 18 до 25 років є, скоріше, початковою ланкою в ланцюзі зрілих віків, ніж заключною в ланцюзі періодів дитячого розвитку.

Постановка проблеми студентства як особливої соціально-психологічної й вікової категорії належить психологічній школі Б. Ананьєва. У дослідженнях самого Б. Ананьєва, Ю. Кулюткина, Н. Бордовської та А. Реана, а також у роботах В. Сластьоніна, В. Якуніна та ін. накопичений великий емпіричний матеріал спостережень, наводяться результати експериментів і теоретичних узагальнень по цій проблемі. Дані цих досліджень дозволяють охарактеризувати студента як особливого суб'єкта навчальної діяльності.

За словами І. Зимньої, студентство – це особлива соціальна категорія, специфічна спільність людей, організаційно об'єднаних інститутом вищої освіти [3]. Історично вона з'явилася з часу виникнення перших університетів у XI-XII столітті. Студентство включає людей, які цілеспрямовано, систематично опановують професійними знаннями й уміннями в процесі навчальної праці. Як соціальна група воно характеризується професійною спрямованістю, сформованістю стійкого ставлення до майбутньої професії, які є наслідком правильності професійного вибору, адекватності й повноти уявлення студента про обрану професію.

У соціально-психологічному плані студентство відрізняється найбільш високим освітнім рівнем, найбільш активним опануванням культури й високим рівнем пізнавальної мотивації. У той же час студентство – соціальна спільність, яка характеризується найвищою соціальною активністю й досить гармонічним сполученням інтелектуальної й соціальної зрілості. Урахування цієї особливості студентства лежить в основі відношення викладача до кожного студента як партнера педагогічного спілкування. У контексті особистісно-діяльнісного підходу студент виступає як активний суб'єкт взаємодії, який самостійно організує свою діяльність. Йому властива специфічна спрямованість пізнавальної й комунікативної активності на вирішення конкретних професійно-орієнтованих завдань.

Як відзначає І. Зимня, для характеристики студентства важливо, що цей етап розвитку життя людини пов'язаний з формуванням відносної економічної самостійності, відходом від рідного дому й утворенням власної родини. Студентство – центральний період становлення людини, особистості загалом, прояву найрізноманітніших інтересів. Це час інтенсивної й активної соціалізації людини як майбутнього «діяча», професіонала, що враховується викладачем у змісті, проблематиці й прийомах організації навчальної діяльності й спілкування у вищому навчальному закладі [3, с. 65].

Будучи репрезентантом студентства, студент виступає як суб'єкт навчальної діяльності, що, звичайно ж, визначається мотивами. Два типи мотивів характеризують його навчальну діяльність – мотив досягнення й пізнавальний мотив. Останній – це основа навчально-пізнавальної діяльності. Ця діяльність виникає в проблемній ситуації й розвивається при правильній взаємодії й ставленні студентів і викладачів. У навчанні мотивація досягнення підкоряється пізнавальній та професійній мотивації.

Під час навчання в університеті формується міцна основа професійної діяльності. Засвоєні в навчанні знання, уміння, навички виступають вже не як предмет навчальної діяльності, а як засіб діяльності професійної. Однак результати опитувань показують, що в половини студентів немає мотиву інтересу до професії при виборі ВНЗ. Більше третини студентів не впевнені в правильності вибору або негативно ставляться до майбутньої професії.

Істотним показником студента як суб'єкта навчальної діяльності слугує його вміння виконувати всі види й форми цієї діяльності. Однак результати спеціальних досліджень показують, що більшість студентів не вміють слухати й записувати лекції, конспектувати літературу. У зв'язку з цим перед викладачем стоїть відповідальне завдання формування студента як суб'єкта навчальної діяльності. Однак це припускає й активність самого суб'єкта навчання.

А. Столяренко вважає, що особисті ініціативні зусилля кожного студента з організації та здійснення навчальної діяльності обов'язкові. Це припускає: самомотивування навчання міркуваннями над сенсом життя; уважне вивчення й осмислення мети освіти, втіленої в моделі фахівця-випускника; глибоко зацікавлене ставлення до навчання, до всіх складових освітнього процесу; активна участь не тільки в навчальному процесі, але й у житті ВНЗ; прагнення до плановості в роботі, ритмічності; цілеспрямованість, завзятість, працьовитість, сумлінність, працездатність у подоланні труднощів одержання освіти [4, с. 304].

Виходячи зі сказаного, організація навчальної діяльності неодмінно повинна включати всебічний розвиток особистості студента й надання йому допомоги в здійсненні навчання.

Процес всебічного розвитку особистості складний і специфічний. Специфічність його полягає в тому, що студенти – це не тільки соціальні суб'єкти, що є представниками певної соціальної спільності людей. Вони в той же час і живі організми з усіма властивими їм фізіологічними й психологічними особливостями. Це означає, що навчальна праця студентів має не тільки соціальну, але й психофізіологічну сутність.

Наші спостереження свідчать про те, що в навчальній діяльності студентів нерідко проявляються небажані явища: зниження працездатності в результаті перевантажень, втрата внутрішньої організованості, втрата впевненості у своїх силах, зсув або втрата мети та ін. Однією з причин прояву подібних явищ є відсутність достатньо раціональної, науково обґрунтованої системи організації навчальної праці студентів.

Відомо, що навколишній світ надзвичайно мінливий. Природно, людина повинна пристосовуватися до всіх змін у навколишній дійсності, виробляти нові зв'язки з урахуванням нових обставин, тобто новий динамічний стереотип. Особливо помітні подібні зміни в умовах студентського життя. Рік за роком збільшується обсяг знань, підсилюється їхня складність, змінюються умови організації навчального процесу тощо. У зв'язку з цим змінюються й вимоги до студентів вищих навчальних закладів, як до людей, що займаються складною розумовою працею. Ці вдосконалювання відбуваються порівняно швидко під впливом постійно прискорюваних процесів диференціації й інтеграції науки, появи нових її галузей, а також під впливом безперервно виникаючої нової техніки й технології сучасного виробництва. Відповідно до усіх зазначених змін значно вдосконалюється мозок, збагачуючись новими рефlekсами вищого порядку.

Можливість таких змін забезпечується дуже важливою властивістю нервової системи – її пластичністю, здатністю пристосовуватися до умов місця, часу, характеру й видів навчальної праці, побутових й інших обставин.

Це, у стислому вигляді, фізіологічні властивості, які лежать в основі організації навчальної праці студентів. Однак вони не вичерпують усіх наукових основ. Навчальна праця студентів має й психологічну сутність.

Зупинимось лише на найбільш важливих, на наш погляд, психологічних особливостях, урахування яких значною мірою визначає успіх навчально-виховної роботи у ВНЗ.

Першою з них є психологічна спрямованість особистості студента. Поняття це означає

складне утворення, що виражається у меті й мотивах поведінки особистості, її потребах, інтересах, ідеалах, переконаннях, тенденціях, установках тощо.

Спрямованість, як справедливо стверджують М. Дьяченко й Л. Кандибович, може бути вузько-особистісною або носити суспільний характер, стійкою або нестійкою. Відповідно до навчальної діяльності студентів найбільшого значення набуває професійна спрямованість – прагнення до успішного оволодіння професією, навичками застосування знань на практиці, у творчості тощо. [2, с. 83].

В основі спрямованості особистості лежать її потреби. Однією з важливих потреб студентів є потреба у спілкуванні, під час якої вони пізнають не тільки інших, але й себе. Ця потреба сприяє встановленню різноманітних зв'язків, розвитку дружби, товариства, стимулює обмін знаннями, думками, настроями, переживаннями й досвідом соціального життя. Але потреби в спілкуванні, як і всі інші, не є постійно заданими. Вони змінюються й удосконалюються. Так, наприклад, духовні потреби студентів найбільш успішно формуються під впливом навчально-виховного процесу, у зв'язку з вимогами до їхньої майбутньої професії, що постійно підвищуються.

Іншою психологічною властивістю, що відіграє більшу роль у навчанні й вихованні студентів, є пізнавальні психічні процеси. До числа найбільш важливих з них психологи відносять відчуття, сприйняття, пам'ять, мислення, мову та ін. Значення їх у навчальній діяльності очевидно вже з того, що без їхньої участі неможливо ані оволодіння науковими знаннями, ані формування переконань, ані здійснення практичних дій.

Найважливішою характеристикою студента як суб'єкта навчальної діяльності є його навченість. У психології навченість трактується з різних позицій, але загальним у змісті цього поняття є те, що це потенційна властивість людини, яка проявляється в різних умовах її життєдіяльності. Навченість психофізіологічно співвідноситься з такою властивістю нервової системи, як динамічність, тобто швидкість утворення тимчасового зв'язку. У широкому значенні цього слова вона може трактуватися як потенційна можливість оволодіння новими знаннями.

Навченість ґрунтується на цілій сукупності властивостей інтелекту, таких, як узагальненість, усвідомленість, гнучкість, стійкість, самостійність мислення.

Складність навчальної праці обумовлюється тим, що обсягі зміст навчальної інформації, якими повинні оволодіти студенти, безперервно збільшуються, у той час, як строки навчання залишаються незмінними. Усе це спонукає шукати нові, більш досконалі шляхи організації навчання й більше чітко керування навчальною діяльністю студентів. Звідси виходить, що навчальна праця студентів вимагає глибоко продуманих, науково обґрунтованих способів його організації. Уже зараз практика показує, що за відсутності такої організації навіть довгі роки навчання в університеті з його величезними можливостями не можуть забезпечити підготовку сучасних фахівців.

Труднощі навчання у вищій школі підсилюються ще й тим, що відбувається не тільки бурхливий процес появи нових знань, але в той же час має місце й надзвичайно швидкий процес їхнього старіння. Тому не можна собі уявити фахівця, який міг би, один раз «вивчивши» науку, не займатися щоденною самоосвітою, не стежити за новою літературою, не використовувати у своїй діяльності останні досягнення науки.

Отже, навчальна діяльність студентів є свідомим цілеспрямованим процесом формування системи знань і системи умінь, професійно значущих якостей стосовно зовнішніх соціальних вимог.

Нами встановлено, що серед найбільш важливих психологічних особливостей, урахування яких значною мірою визначає успіх навчально-виховної роботи у вищому навчальному закладі, є: психологічна спрямованість особистості студента та пізнавальні психічні процеси. Найважливішою характеристикою студента як суб'єкта навчальної діяльності є його навченість.

ЛІТЕРАТУРА

1. Давыдов В.В. Проблемы развивающего обучения (методологический анализ) / В.В. Давыдов. – М. : Высшая школа, 1986. – 124 с.
2. Дьяченко М.И. Психология высшей школы / М.И. Дьяченко, Л.А. Кандыбович. – Мн. : БГУ, 1993. – 320 с.
3. Зимняя И.А. Педагогическая психология / И.А. Зимняя. – М. : Логос, 2000. – 384 с.
4. Столяренко А.М. Психология и педагогика : [учеб. пособ. для вузов] / А.М. Столяренко. – М. : ЮНИТИ-ДАНА, 2001. – 423 с.
5. Фіцула М.М. Педагогіка вищої школи : [навч. посіб.] / М.М. Фіцула. – К. : Академвидав, 2006. – 352 с.
6. Эльконин Д.Б. Избранные психологические труды / Д.Б. Эльконин. – М. : Педагогика, 1989. – 560 с.

REFERENCES

1. Davydov V.V. Problemy razvivajushhego obuchenija (metodologicheskij analiz) / V.V. Davydov. – M. : Vysshaja shkola, 1986. – 124 p.
2. D'jachenko M.I. Psihologija vysshej shkoly / M.I. D'jachenko, L.A. Kandybovich. – Mn. : BGU, 1993. – 320 p.
3. Zimnjaja I.A. Pedagogicheskaja psihologija / I.A. Zimnjaja. – M. : Logos, 2000. – 384 p.
4. Stoljarenko A.M. Psihologija i pedagogika : [ucheb. posob. dlja vuzov] / A.M. Stoljarenko. – M. : JuNITI-DANA, 2001. – 423 p.
5. Ficula M.M. Pedagogika vyshhoi' shkoly : [navch. posib.] / M.M. Ficula. – K. : Akademvydav, 2006. – 352 p.
6. Jel'konin D.B. Izbrannye psihologicheskie trudy / D.B. Jel'konin. – M. : Pedagogika, 1989. – 560 p.

УДК 378.03.(045)

ВПРОВАДЖЕННЯ ПЕДАГОГІЧНОЇ ТЕХНОЛОГІЇ ЯК СКЛАДОВОЇ ВИХОВАННЯ ЗАГАЛЬНОЛЮДСЬКИХ ЦІННОСТЕЙ У СТУДЕНТІВ КЛАСИЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ

Осіпцов А.В., к.пед.н., доцент

*Маріупольський державний університет, просп. Будівельників, 129а,
м. Маріуполь, Донецька обл., Україна*

osipcov_andrey@mail.ru

У статті викладено організаційно-гносеологічні основи експериментальної діяльності, які дозволяють обґрунтувати науково-методичне забезпечення педагогічної технології виховання загальнолюдських цінностей у студентів класичного університету. Особлива увага приділяється засадам експериментальної діяльності, які забезпечили дослідницьку функцію формуючого експерименту. Розглянута і проаналізована міждисциплінарна діяльність, що спрямовувалася на розбудову інноваційної педагогічної системи відкритого типу та на обґрунтування її структурно-функціональних компонентів, ієрархічності та емерджентності, механізмів керованої зміни аксіологічної структури особистості суб'єкта вищої професійної освіти відповідно до теоретичної моделі цього явища.

Ключові слова: студенти, загальнолюдські цінності, професійна освіта, особистість, духовність, виховання, освіта.